

**DISKURS TIPOLOGIYASI - ASOSIY YONDASHUVLAR
VA TASNIFLAR. MAISHIY DISKURS**

Xasanova Dilnoza Tojidinovna

Andijon davlat universiteti Xorijiy tillar

(aniq va tabiiy fanlar) fakulteti o'qituvchisi

muhammadzonrahmatullayev798@gmail.com

+99899 517-10-86

Annotatsiya : ushbu maqolada biz diskurs , diskursni klassifikasiyasining mohiyati,diskurs tipologiyasiga asosiy yondashuvlarni, asosiy tasniflarni, diskursni o'rganishdagi tahlil metodlarni va ularning natijalarini atroflicha yoritishga harakat qildik.

Аннотация: В данной статье мы постарались комплексно осветить дискурс, сущность классификации дискурса, основные подходы к типологии дискурса, основные классификации, бытовой дискурс и его сущность, аналитические методы в исследовании дискурса и их результаты.

Annotation: In this article, we tried to comprehensively cover discourse, the essence of discourse classification, the main approaches to the typology of discourse, the main classifications, everyday discourse and its essence, analytical methods in the study of discourse and their results.

Kalit so'zlar: diskurs, diskurs tipologiyasi, diskurs tasnifi, ilmiy diskurs, publisistik diskurs, badiiy diskurs, diniy diskurs, siyosiy diskurs, tibbiy diskurs, huquqiy diskurs, media diskursi, rasmiy diskurs, alternativ diskurs, kontr-diskurs, institutsional diskurs, maishiy diskurs.

Ключевые слова: дискурс, типология дискурса, классификация дискурса, научный дискурс, публицистический дискурс, художественный дискурс, религиозный дискурс, политический дискурс, медицинский дискурс, юридический дискурс, медиа дискурс, официальный дискурс, альтернативный дискурс, контр дискурс, институциональный дискурс, бытовой дискурс.

Keywords: discourse, discourse typology, discourse classification, scientific discourse, journalistic discourse, artistic discourse, religious discourse, political discourse, medical discourse, legal discourse, media discourse, official discourse, alternative discourse, counter-discourse, institutional discourse, domestic discourse.

Diskurs zamonaviy tilshunoslik, sotsiologiya, madaniyatshunoslik va boshqa gumanitar fanlarning asosiy tushunchalaridan biridir. Bu shunchaki nutqiy harakatlar to'plami emas, balki kontekstni, ijtimoiy o'zaro ta'sirlarni, muloqot normalari va qoidalarini o'z ichiga olgan murakkab tizimdir. Diskursning mohiyatini tushunish

uchun uning tipologiyasini o'rganish muhim, bu diskurslarni turli parametrlarga ko'ra tasniflash imkonini beradi.

Diskurs tipologiyasi tilshunoslik, sotsiologiya, falsafa va madaniyatshunoslik kabi turli fanlarning ko'plab olimlari tomonidan o'rganilgan. Mana bir nechta asosiy tadqiqotchilar va ularning diskursni o'rganishga qo'shgan hissalari:

Mishel Fuko XX asrning eng nufuzli faylasuflari va sotsiologlaridan biri bo'lib, diskursni o'rganishga katta hissa qo'shgan. "Bilim va kuzatuv" va "Jazo arxeologiyasi" kabi asarlarida u diskursni kuch va nazorat vositasi sifatida ko'rgan. Fuko diskurslarning ijtimoiy normalarni, mafkuralarni qanday shakllantirishini va inson xatti-harakatlarini tartibga solishini o'rgandi. Uning diskurslar tipologiyasiga yondashuvi institutsional mansublikka asoslanadi (masalan, tibbiy diskurs, qamoqxona diskurs, tarbiyaviy diskurs).

Gollandiyalik tilshunos Teun van Deyk tanqidiy diskurs tahlili sohasidagi yetakchi mutaxassislardan biridir. Uning ishi mafkura, kuch va ularning diskurs bilan aloqasini o'rganadi. U diskurslarni siyosiy va ijtimoiy ahamiyatiga qarab tasnifladi, ayniqsa lingvistik vositalar ijtimoiy va siyosiy tuzilmalarni idrok etish va takror ishlab chiqarishga qanday ta'sir qilishiga e'tibor qaratdi.

Norman Feyrklou - taniqli britaniyalik sotsiolingvist, u ham tanqidiy diskurs tahlili (CDA) asoschilaridan biridir. Ferklou diskursni voqelikka ta'sir etuvchi va ijtimoiy tuzilmalarni shakllantiruvchi ijtimoiy amaliyot sifatida qarashni taklif qildi. Uning asarlarida diskurs tipologiyasi jamiyat va davlat hokimiyatiga ta'siri, shuningdek, mafkuraviy jihatlari nuqtai nazaridan tadqiq qilinadi.

Nemis faylasufi Yurgen Xabermas kommunikativ harakat kontsepsiyasi orqali diskurs nazariyasiga katta hissa qo'shgan. Uning "Kommunikativ harakatlar nazariyasi" asarida bayon etilgan nazariyasi diskurs o'zaro tushunish va demokratik muloqotni qanday rivojlantirishi bilan bog'liq. Xabermas diskurslarni jamiyatdagi vazifasiga ko'ra tasnifladi - u, masalan, ratsional muloqot va manipulyativ diskurslarni ajratdi.

Bu olimlar lingvistik diskurs tahliliga ta'sir ko'rsatgan nutq akti nazariyasining asoschilaridir. Ostin o'zining "So'zlar bilan harakatlarni qanday qilish kerak" asarida nafaqat ma'lumotni etkazish, balki harakatni ham bajaradigan ijro gaplar tushunchasini kiritdi. Jon Searl bu nazariyani ishlab chiqdi va nutqiy harakatlarning batafsil tasnifini taklif qildi, uni diskurslar tipologiyasiga ham qo'llash mumkin.

Jeykobson tilning olti funksiyasini aniqlab, tilshunoslikdagi birinchi aloqa tipologiyalaridan birini taklif qildi: havola, ekspressiv, poetik, fatik, metallingvistik va konnativ. Ushbu funksiyalar ilmiy, badiiy, diniy yoki kundalik kabi turli xil diskurs turlari bilan bog'lanishi mumkin.

Fransuz faylasufi Jak Derrida dekonstruksiya kontsepsiyasini ishlab chiqdi, bu diskursni o'rganishda katta ta'sir ko'rsatdi. Derrida matn va diskurs qanday qilib ichki

qarama-qarshiliklarni va ko'pincha ularning aniq mazmuniga zid bo'lgan yashirin ma'nolarni o'z ichiga olishini ko'rsatdi. Bu diskurs tuzilishi va ularning tipologiyasini falsafiy dekonstruksiya nuqtai nazaridan chuqurroq tahlil qilishga ta'sir qildi.

Bu olimlar diskurs va uning tipologiyasini o'rganishga asosiy yondashuvlarni shakllantirdilar, bu esa til, kuch, mafkura va ijtimoiy amaliyot o'rtasidagi munosabatni chuqurroq tushunish imkonini berdi.

Diskursni tasniflash turli ijtimoiy va madaniy kontekstlarda til va muloqot qanday ishlashini chuqurroq tushunish uchun zarurdir. Bu erda diskurs tasnifining ma'nosini ochib beradigan bir nechta asosiy jihatlar mavjud:

1. Ijtimoiy tuzilmaning tahlili

diskurs jamiyat va uning tuzilishi bilan chambarchas bog'liq. Diskursni tasniflash turli guruhlar va institutlar (masalan, hukumat, ta'lim, ommaviy axborot vositalari) o'zlarining o'ziga xos muloqot usullarini qanday yaratishi va saqlab turishini tushunishga imkon beradi. Bu diskurslar ijtimoiy ierarxiyalar, me'yorlar va qadriyatlarni qanday aks ettirishi va mustahkamlashini o'rganishga yordam beradi. Masalan: Siyosiy diskurs ilmiy diskursdan farq qiladi, chunki ularning har biri o'z maqsadlarini - siyosatda kuch va ishontirishni va fanda haqiqatni izlashni ko'zlaydi.

2. Hokimiyat munosabatlari va mafkuralarini aniqlash

Diskursni tasniflash bizga hokimiyat munosabatlari va mafkuraviy tuzilmalarning til orqali uzatilishi va mustahkamlanishini aniqlash imkonini beradi. Masalan, diskurs elita hokimiyatini saqlab qolish yoki jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilish uchun ishlatilishi mumkin. Misol: Tanqidiy diskurs tahlili ommaviy munosabatlarga ta'sir qilish va mavjud tartibni saqlash uchun ommaviy axborot vositalari siyosatchilar yoki ijtimoiy guruhlarning ma'lum obrazlarini qanday yaratishini o'rganadi.

3. Tilning funksional rolini tushunish

Har xil turdagi diskurslar jamiyatda turli funktsiyalarni bajaradi. Tasniflash bizga his-tuyg'ularni ifodalash, ma'lumot berish, ishontirish yoki ko'ngil ochish uchun tildan qanday foydalanish mumkinligini ko'rishga imkon beradi. Bu odamlarning hayotning turli sohalarida qanday munosabatda bo'lishini yaxshiroq tushunishga imkon beradi. Misol: maishiy diskurs asosan ijtimoiy aloqalarni va hissiy almashinuvni saqlashga qaratilgan bo'lsa, huquqiy diskurs aniq bayonotlar yaratish va huquqiy muammolarni hal qilish uchun ishlatiladi.

4. Madaniy farqlarni o'rganish

Diskurs madaniy kontekstga qarab farqlanadi. Tasniflash turli madaniyatlarning o'ziga xos muloqot usullarini qanday yaratishini tushunishga yordam beradi, bu madaniyatlararo muloqot uchun muhimdir. Turli madaniyatlarning nutqlarini tahlil qilish tushunmovchiliklar va madaniyatlararo ziddiyatlarning oldini olishga yordam beradi. Misol: Ba'zi madaniyatlar rasmiy muloqot uslubini afzal ko'radilar (masalan, Yaponiya), boshqalari esa norasmiy va ochiq uslubni afzal ko'radilar (masalan, AQSh).

5. Turli sohalardagi muloqotni tahlil qilish

Har bir faoliyat sohasi - siyosat, ta'lim, tibbiyot, ommaviy axborot vositalari - o'ziga xos nutq shakllaridan foydalanadi. Tasniflash ushbu sohalarning har birida muloqotning xususiyatlarini o'rganishga va tilni muayyan kasbiy yoki ijtimoiy kontekstlarga moslashtirishga yordam beradi.

Misol: Tibbiy diskursda diagnostika va davolashda xatolikka yo'l qo'yimaslik uchun aniqlik va ravshanlik muhim ahamiyatga ega, badiiy diskursda esa emotsional ta'sir yaratish uchun metafora va allegoriyalar qabul qilinadi.

6. Tadqiqotni soddalashtirish va tizimlashtirish

Diskurs tasnifi tilning turli shakllarini o'rganishni tartibga solish va tizimlashtirish mumkin bo'lgan tizimni yaratadi. Bu tadqiqotchilarga nutqlarning turli tomonlarini - ularning maqsadlari, tuzilishi, ishtirokchilari va kontekstini tahlil qilishni osonlashtiradi. Shu tariqa, diskursiv amaliyotlar bo'yicha ham nazariy tahlil, ham amaliy tadqiqotlar olib borish osonlashadi. Misol: Ilmiy tadqiqotlarda tasniflash diskursning muayyan turlariga, masalan, siyosiy, media yoki ta'limga e'tibor qaratish va ularni tahlil qilishning o'ziga xos usullarini ishlab chiqish imkonini beradi.

7. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish

Diskursni tasniflash tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi, chunki u tadqiqotchilar va o'quvchilarni til orqali qanday maqsadlar ko'zlanganligi, u yoki bu nutq ortida qanday ijtimoiy manfaatlar turgani haqida savollar berishga undaydi. Bu matn yoki diskurs harakatlarining orqasida yotgan manipulyatsiyalar va yashirin motivlarni tushunish uchun muhimdir. Misol tariqasida olsak, siyosiy diskursda tanqidiy tahlil jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilishga qaratilgan ritorik usullarni aniqlash imkonini beradi, masalan, populistik shiorlar yoki tashviqot.

Diskursni tasniflashga o'tishdan oldin, kontseptsiyaning o'ziga aniqlik kiritishga arziydi. Diskurs kommunikativ faoliyat jarayoni va natijasi, shu jumladan matn va kontekstdir. U nafaqat nima deyilgan yoki yozilgan, balki qanday sodir bo'lishini, kim tomonidan va qanday sharoitda sodir bo'lishini ham qamrab oladi.

Diskurs quyidagilar bilan tavsiflanadi:

- Aloqa holati (ishtirokchilar, maqsadlar, vositalar).
- Ijtimoiy-madaniy kontekst.
- Mafkuraviy komponent (qadriyatlar, me'yorlar, kuch tuzilmalarining ta'siri).

Turli olimlar nuqtai nazar va ilmiy intizomga qarab diskursning turli tasniflarini taklif qiladilar. Tahlilga yondashuvga qarab, tipologiya yaratilgan bir nechta mezonlarni aniqlash mumkin:

1. Funktsional maqsadi bo'yicha.
2. O'zaro ta'sir tabiati bo'yicha.
3. Mafkuraviy yo'naltirilganligi bo'yicha.
4. Institutsional mansubligi bo'yicha.

Eng keng tarqalgan yondashuvlardan biri diskursni jamiyatdagi vazifalariga ko'ra tasniflashdir. Bu diskursni quyidagilarga bo'lishni o'z ichiga oladi:

1. Ilmiy diskurs - ilmiy jamiyatga xos xususiyat. Asosiy xususiyatlar: izchillik, argumentatsiya, maxsus atamalarning mavjudligi, rasmiy tuzilish.

2. Jurnalistik (publisistik) diskurs - ommaviy auditoriyaga qaratilgan. Maqsad: ma'lumotni etkazish, his-tuyg'ularni uyg'otish yoki harakatga chaqirish. U ekspressivlik, qulaylik va ba'zan noxolislik bilan ajralib turadi.

3. Badiiy diskurs - badiiy matnlar nutqi. U o'zining metaforik tabiati, estetik yo'nalishi, til bilan o'ynashi bilan ajralib turadi.

4. Diniy diskurs – an'analar, dogmalar, muqaddas matnlarga asoslangan. Va'zlar, ibodatlar va diniy matnlar qat'iy qonunlarga va ma'lum til me'yorlariga bo'ysunadi. Diniy nutqning o'ziga xos xususiyati shundaki, uning ishtirokchilari orasida ibodatlar, sanolar, e'tiroflar bir qator e'tiroflarda va hokazolarda aytilgan Xudo kiradi. va kim super agent sifatida ishlaydi [7, Karasik 2002:318].

5. Huquqiy diskurs huquqiy tizim tilidir. Unda qat'iy til, huquqiy atamalar va noaniqlik yo'qligi ustunlik qiladi.

Diskurs har doim kuch va mafkura bilan bog'liq. Diskurs tushunchasining asosiy nazariyotchilaridan biri Mishel Fuko diskurslar ijtimoiy normalar va mafkuralarni shakllantiradi va qayta ishlab chiqaradi, deb ta'kidlagan. Shu ma'noda biz quyidagilarni ajratib ko'rsatishimiz mumkin:

1. Rasmiy diskurs – mavjud kuch tuzilmalari va mafkurani qo'llab-quvvatlash.

2. Alternativ diskurs – mavjud tuzumni tanqid qilish yoki unga muqobil taklif qilish (masalan, marginal yoki muxolifat harakati).

3. Kontr-diskurs rasmiy diskursning tubdan qarama-qarshi tomoni bo'lib, uning maqsadi hukmron me'yorlardan butunlay voz kechishdir.

Sotsiologiya nuqtai nazaridan diskursning ikkita asosiy turini ajratish mumkin: shaxsiy (shaxsga yo'naltirilgan) va institutsional. Birinchi holda, so'zlovchi o'z ichki dunyosining barcha boyligida individual shaxs sifatida, ikkinchi holatda - ma'lum bir ijtimoiy institut vakili sifatida harakat qiladi. V.I.Karasikning so'zlariga ko'ra, shaxsiy diskurs ikkita asosiy turda mavjud: maishiy va ekzistensial diskurs. [2, Karasik 2000:5]

Institutsional diskurs ma'lum ijtimoiy institutlar (davlat, madaniy, ta'lim) bilan bog'liq. Ularning har biri o'z aloqa qoidalariga va o'zaro ta'sir shakllariga ega:

1. Siyosiy diskurs hokimiyat, siyosat va jamoat arboblarning tilidir. Maqsad - ishontrish, jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilish. Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, siyosiy diskurs, bir tomondan, muhokama mavzusiga aylangan mavzular to'plamidan, ikkinchi tomondan, ushbu mavzularni muhokama qilishning qabul qilingan lingvistik usullaridan (diskursiv amaliyotlar) iboratdir [3. Baranov 2004:7-8.].

2. Tibbiy diskurs - mutaxassislar va bemorlarga qaratilgan. Yuqori darajadagi rasmiylashtirish, tibbiy terminologiya va axloqiy me'yorlar bilan tavsiflanadi.

3. Media diskurs ommaviy auditoriyaga qaratilgan muloqotning maxsus shaklidir. Maqsad jamoatchilik fikrini xabardor qilish, qiziqtirish yoki o'rgatishdir.

Maishiy diskurs oddiy odamlar o'rtasida kundalik, norasmiy vaziyatlarda sodir bo'ladigan muloqot shaklidir. Ushbu turdagi diskurs oila a'zolari bilan suhbatdan tortib qo'shnilar, hamkasblar yoki do'stlar bilan muloqot qilishgacha bo'lgan turli xil muloqot shakllarini qamrab oladi.

U kundalik hayot sharoitida shakllanadi, bu yerda til vositalari va muloqot uslubi institutsional yoki professional diskursga qaraganda kamroq rasmiy bo'ladi.

Maishiy diskurs bir qator o'ziga xos xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

1. Norasmiylik. Rasmiy yoki professional muloqotdan farqli o'laroq, maishiy diskurs qat'iy normalar va protokollarga bo'ysunmaydi. Bu erda so'z erkinligi, jargon, jargon va qat'iy iboralardan foydalanish bilan ajralib turadigan suhbat uslubi ustunlik qiladi.

2. Oddiylik va spontanlik. Kundalik vaziyatlarda odamlar kamdan-kam hollarda nutqlarini oldindan rejalashtirishadi, shuning uchun ularning bayonotlari ko'pincha o'z-o'zidan tuziladi. Bu to'liq yoki to'liq bo'lmagan jummalarga, bir mavzudan ikkinchisiga o'tishga olib kelishi mumkin, bu esa maishiy diskursni moslashuvchan va o'zgaruvchan qiladi.

3. Shaxsiy orientatsiya. Maishiy diskurs, qoida tariqasida, shaxslararo munosabatlar bilan chambarchas bog'liq. Unda his-tuyg'ular, sub'ektiv fikrlar va imtiyozlar muhim rol o'ynaydi. Ko'pincha bunday aloqalarning maqsadi aniq ma'lumotni etkazishdan ko'ra ijtimoiy aloqalarni saqlab qolishdir.

4. Kontekstuallik. Maishiy diskursda suhbatdoshlar ko'pincha umumiy tajribaga, hozirgi voqealar va munosabatlar haqidagi bilimlarga tayanadilar, shuning uchun ularning so'zlari qisqa bo'lishi mumkin va ular o'zlari duch keladigan muayyan vaziyatga bog'liq bo'lishi mumkin. Barcha tafsilotlarni tushuntirish shart emas, chunki ko'pchilik tushunchalar nazarda tutilgan.

5. Noverbal vositalardan foydalanish. Maishiy diskurs imo-ishoralar, yuz ifodalari, intonatsiya va pauzalar kabi noverbal aloqa vositalari bilan chambarchas bog'liq. Bu his-tuyg'ularni ifoda etishga, aytilganlarning ma'nosini oshirishga va muloqotni yanada qizg'in qilishga yordam beradi.

Maishiy diskurs bir nechta asosiy funksiyalarni bajaradi:

1. Ijtimoiy funktsiya. Maishiy diskursning asosiy vazifalaridan biri bu shaxslararo aloqalarni saqlash va mustahkamlashdir. Kundalik masalalar haqida gapirish odamlarga jamiyat, guruh yoki oilaning bir qismi ekanligini his qilish va hissiy aloqani saqlab qolish imkonini beradi.

2. Informatsion funktsiya. Maishiy diskurs ixtisoslashtirilgan ma'lumotlarni uzatishga qaratilmasa ham, u muhim ma'lumotlar almashinuvini o'z ichiga oladi: uy maslahatlari, yangiliklar, kun uchun rejalar. Biroq, ilmiy yoki professional nutqdan farqli o'laroq, bunday suhbatlardagi ma'lumotlar ko'pincha shaxsiy tajriba va sub'ektiv fikrlar orqali uzatiladi.

3. Ko'ngilochar funktsiya. Yengil va tasodifiy suhbatlar ko'pincha ko'ngil ochish va yoqimli muhit yaratishga xizmat qiladi. Anekdotlar, hikoyalar, hazillar va kundalik voqealarni muhokama qilish - bularning barchasi taranglikni bartaraf etishga va ishonchli muhit yaratishga yordam beradigan kundalik muloqotning o'ziga xos elementlari.

4. Emotsional funktsiya. Maishiy diskurs ko'pincha his-tuyg'ularni va his-tuyg'ularni ifoda etishga qaratilgan. Bunday suhbatlarda odamlar quvonch va tashvishlarni baham ko'rishlari, qo'llab-quvvatlash yoki hamdardlik bildirishlari mumkin. Bu odamlarga kundalik hayotda hissiy muvozanatni saqlashga yordam beradi.

Ijtimoiy va madaniy me'yorlarni shakllantirish va saqlashda maishiy diskurs muhim rol o'ynaydi. Bu bizning kundalik hayotimizning ajralmas qismidir, chunki u orqali biz nafaqat muloqot qilamiz, balki o'rganamiz. Norasmiy suhbatda odamlar bir-biriga jamiyatda mustahkamlangan urf-odatlar, an'analar va xatti-harakatlar qoidalarini etkazadilar.

Bundan tashqari, maishiy diskurs muayyan guruhning o'ziga xosligining muhim belgisi bo'lib xizmat qiladi. Misol uchun, turli ijtimoiy yoki madaniy guruhlar mahalliy iboralar, hazillar yoki nutq klishelari kabi kundalik muloqotning o'ziga xos shakllaridan foydalanishi mumkin, bu "biz"ni "begona odamlar" dan ajratishga yordam beradi.

Maishiy diskursga misollar

Maishiy diskursning namunasi - kechki ovqat paytida oila a'zolari o'rtasidagi suhbat, unda o'tgan kunning voqealari, hafta oxiri rejaları yoki kundalik muammolar muhokama qilinadi. Bu suhbatlar ko'pincha qat'iy tuzilishga ega emas, ularning asosiy maqsadi aloqani saqlab qolish va hissiy aloqalarni mustahkamlashdir. Yana bir misol - ish joyidagi hamkasblar o'rtasidagi norasmiy sharoitda, masalan, tanaffus paytida. Bu erda jamoada do'stona muhitni saqlash uchun muhim bo'lgan ish bilan bog'liq masalalar ham, shaxsiy mavzular ham muhokama qilinishi mumkin.

Xulosa

Diskursni tasniflash tilning turli kontekstlarda va ijtimoiy sharoitlarda qanday ishlashini tizimli ravishda tahlil qilish va tushunish uchun muhimdir. Bu nafaqat muloqotni yaxshiroq tushunishga, balki til orqali yashirin ta'sir mexanizmlarini aniqlashga yordam beradi, bu esa uni sotsiologiya, tilshunoslik va boshqa fanlarda muhim vositaga aylantiradi.

Miashiy diskurs kundalik hayotning muhim tarkibiy qismi bo'lib, odamlarning ijtimoiy aloqalari va hissiy farovonligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Norasmiylik, moslashuvchanlik va hissiy boylik uni ijtimoiy aloqa, ma'lumot almashish va kundalik vaziyatlarda his-tuyg'ularni ifodalashga yordam beradigan o'zaro ta'sirning o'ziga xos vositasiga aylantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. V. I. KARASIK Rechevaya kommunikatsiya: diskursivnyy aspekt, Elektronnyy nauchno-obrazovatelnyy jurnal VGSPU «Grani poznaniya».№1(21). Fevral 2013
2. Karasik, V. I. O tipax diskursa // Yazykovaya lichnost: institutsionalnyy i personalnyy diskurs: Sb. nauch. tr.- Volgograd: Peremena, 2000. — S.5-20.
3. Baranov, A. N. Politicheskiy diskurs: metodi analiza tematicheskoy strukturi i metaforiki / Baranov A.N., Mixaylova O.V., Satarov G. A., Shipova Ye. A.- M.: Fond INDEM, 2004. — 94 s.
4. Hamroyeva N.N. Shaxslararo muloqot jarayonida dialogik diskursning o'рни va kommunikativ strategiyalar, Buxoro davlat universiteti ilmiy axbroti, 2023-3 (80-bet)
5. **S.V.Lukyanova**, K VOPROSU O TIPOLOGII DISKURSA, Vestnik Pskovskogo gosudarstvennogo universiteta
6. Kupsova Yu.A. K voprosu opredeleniya i tipologii diskursa, L.JOURNAL.ru IMG, Belgorod, Rossiya. <https://doicod.ru/doifile/lj/20/lj-30-11-2016-3-10.pdf>
7. Karasik, V. I. Yazykovoy krug: lichnost, konsepty, diskurs. – Volgograd: Peremena, 2002. — 477 s.